

PRÓZA

Americký román, ktorý ešte aj po vyše štyridsiatich rokoch dokáže oslovíť mladého čitateľa, v šesťdesiatych rokoch otváral nové obzory dnešným päťdesiatnikom.

Parti do prádu amerických „záchrannárskych“ či „spasiteľských“ diel. Reaguje na stratu ideálov americkej spoločnosti po 2. svetovej vojne, na orientáciu na konzum, výrobu, a tým devastáciu ľudskej duše i prírody. Ako prví zažívajú dezilúziu bývalí frontoví vojaci a po nich ich mladší bratia – nasledujúca generácia.

Autor vidí skutočnosť rovnako alebo podobne čierne ako beatníci (napr. A. Ginsberg) alebo prúd existencialistický podfarbenej prózy (N. Mailer: Americký sen) na rozdiel od nich riešenie vidí v morálnej čistote, nie v neresti alebo absolútnej slobode, teda anarchii.

S románmi konca štyridsiatych a päťdesiatych rokov ho spája motív „putovania“, striedania miesta deja (napr. J. Kerouac: Na ceste), Mladý Holden počas troch dní neustále mení miesto svojho pobytu (Pencey, New York, zmena hotela, prechádzky, rôzne večerné podniky, kiná, divadlo, býť Spencerovcov, býť rodičov, býť profesora Antolliniho). Neženie ho však tížba po zmene, nerobi to preto, že sa cíti voľný, ale skôr sa točí v pomyselnom kruhu.

Beatníkom priniesie zmena oslobodenie od konvencii, uvoľnenie, Holdenovi priniesie stres, ktorý ho ženie na pokraj psychických síl.

Jeho hrdina – šestnásťročný študent Holden – patrí k hrdinom bojujúcim proti veterným mlýnom, na konci ich cesty chýba povestný happy end – je tam rezignácia alebo šialenstvo.

Holden strieda školy, niekedy ani nepočká, kým ho vyhodia pre neprospech, hoci je mimoriadne talentovaný.

Nevie sa prispôbiť pretvárke, hrubosti, chce byť dospelým a zároveň nenávidí svet dospelých.

Nená sílu poslušne a slepo ísť za kariérou, túži po slobode, láske a po sexuálnych sklánseniach, ale je ešte citovo nezrelý. Okrem rodičov pozná len učiteľov a vo väčšine prípadov ho skláma.

Pocit stratenosti a osamelosti umocňuje osobný smútok nad stratou brata Allieho.

Holden ešte chce žiť spoločne so všetkými, nie izolovane v komunite ľudí s rovnakým životným štýlom, ako napr. beatníci. Preto boľestne prijíma správanie dospelých, ktorí sa žení za úspechom a majetkom, ktorí bohatnú na zachraňovaní ľudí a nezachraňujú ľudí preto, lebo je to správne a spravodlivé. Vyčíta im, že ľudia, ktorých mali rádi a ktorí zomreli, sú príliš rýchlo zabudnutí. Chodia na cintoriny ako na pláň, bez lásky v srdci.

Jemu ešte záleží na stave sveta aj kvôli milovanej sestričke Phoebe a všetkým deťom. Nechce byť zbytočný, chce nad strným útesom v žitnom poli zachytávať malé deti, aby nespadli do priepasti. Cíti, že Amerika už dávno nie je vlniacim sa, pokojným žitným poľom, bezpečným pre deti, ktoré miluje.

Chce, aby niekto myslel na symbolické kačičky v newyorskom mestskom parku, keď príde zima a mraz.

Holden rozpráva svoj príbeh lekárom (alebo nám) počas liečenia v sanatóriu.

Autor: Jerome David Salinger, [čítaj džerom dejvid selindžer] (1919), narodil sa v New Yorku, žije v New Hampshire, zúčastnil sa na fronte 2. svetovej vojny. Patrí do súčasnej americkej literatúry. (1. 1. 1919 – 27. 1. 2010)

Útvar: psychologický román.

Kompozícia

Skladá sa z 26 kapitol označených číslami. Román je rozprávaním Holdena v 1. os. sg., ktorý lekárom odkryva svoje vnútro.

Trikrát je použitý motív kačičie na zamrznutom jazere, nad osudom ktorých sa Holden zamýšľa. Pýta sa na ich osud taxikárov. Opakovaním dostáva problém kačičiek na zamrznutom jazere a ich zachránany hodnotu symbolu.

Dej sa odohráva počas troch dní:

1. Začiatok Holdenovho rozprávania o sebe (má majetných rodičov, brata spisovateľa, malú sestru Phoebe, jeden brat mu zomrel), škola v Pencey; príchod k Spencerovi – starému profesorovi dejepisu.
2. Otvaz Spencerovcov, morálna kázeň pána profesora, rozbor príčin neúspechu.
3. Internáti, spolužiáci Ackley, Stradlater.
4. Rande Stradlatera s Holdenovou tajnou láskou Jane.
5. Soboča v internáte (v stredu sa už mali začať vianočné prázdniny).
6. Čakanie na príchod Stradlatera z rande s Jane; bitka.
7. Rozhodnutie odísť ihneď.
8. Cesta vo vlaku s matkou svojho spolužiaka.
9. Cesta taxikom – pýta sa taxikára, čo sa stane s kačičkami v Central Parku; ubytovanie v hoteli; nechce byť sám, pokúša sa niekomu volať.
10. Rozprávanie o Phoebe; tancovačka s tromi gráciami.
11. Spomienka na Jane a chvíle s ňou strávené.
12. Opäť taxik a otázka, čo sa stane s kačičkami na jazere v zime; večer v kaviarňi.
13. Cesta pešo do hotela, lifár mu ponúka slečnu na pobavenie za päť dolárov, Holden súhlasí.

14. Prostitútka Sunny prichádza a Holdena bude stáť vďaka sil, aby hneď odišla; pytala až desať dolárov. Nedal jej ich, prišla preto aj s líftarom, ktorý ho napadol a päť dolárov mu vzal.
15. Telefonáči Sally, dohovorené rande.
16. Počuje spievať pesničku: *Keď raz človek niekde v žite chyti človeka*, hľadá Phoebe v škole.
17. Stretnutie so Sally, kino, klzisko.
18. Úvahy o náboženstve.
19. Debata s Lucem o sexe.
20. Volá uprostred noci Sally domov. Spomienka na smrť Allieho.
21. Rozhodne sa zájsť za Phoebe domov, rodičia sú, našťastie, preč. Phoebe sa prebudi.
22. Rozpráva jej, prečo musel odísť zo školy.
23. Rodičia sa vrátia, on nepozorovane vykláza.
24. Ide k bývalému učiteľovi a priateľovi svojho brata do bytu, kde žije so svojou ženou. Rozhovor s učiteľom o budúcnosti. Počas spánku sa prebral a zbadal profesora, ako sedí pri ňom a pohliada ho po vlasoch.
25. Odehod z bytu učiteľa, sviá. Napíše sestre list, že sa s ňou chce stretnúť. Phoebe príde aj s kufrom, chce ísť s ním. Vezme ju na kolotoče.
26. Ukončenie rozprávania Holdena. Chýbajú mu spolužiaci. Kapitola má iba 28 riadkov.

Postava

Holden Caulfield

Šesťnásťročný študent strednej školy v Pencey v Argestowne v Pensylvánii. Je to už jeho štvrtá škola. Nie je úspešný ani tu, vyhodili ho a po prázdninách sa už nemá do školy vrátiť. Prepadol zo štyroch predmetov, nepomohol ani pohovor s rodičmi.

Sam nevie povedať, prečo sa mu v škole nedari. Znechutia ho spolužiaci alebo riadiel školy, ako to bolo v Elkton Hills. Podával ruky rodičom, ktorí prišli navštíviť svojich synov na konci týždňa, ale venoval sa len majetným.

Prežíva vážnu krízu, v puberte vyrástol naraz za jeden rok šesťásť a pol centimetra, ochorel na pľúca.

Pochádza zo zámožnej rodiny, nemal nikdy hmotný nedostatok. Otec je úspešný advokát a Holden ho podozrieva, že upadol do konzumu ako takmer každý dospelý, ktorého pozná. Bojí sa, že otec nepomáha ľuďom preto, lebo sú nevinní a je to správne, ale preto, že chce byť slávny a bohatý. Matka je citovo poznamenaná smrťou Holdenovho brata Allieho.

Majú ešte jedného syna D. B., ako vojak zažil 2. svetovú vojnu. Armádu nenávidel viac ako vojnu. Vrátil sa domov obťatý o všetky ideály. Je talentovaným spisovateľom, ale ako mnohí iní obetoval ideály a odišiel do Holywoodu za slávou a pôžitkami.

Najmladšia v rodine je Phoebe, desaťročné rozkošné dievčatko, ktoré miluje svojho brata Holdena. Láska je obojstranná. Možno aj vďaka Phoebe Holden miluje deti a chce ich chrániť. Považuje svoju sestru za jedinečného tvora – správneho, neskazeného.

Je veľmi vtipná a veselá. Píše romány o dievčatku menom Hazel Weatherfieldová, vymýšľa sama pre seba mená, lebo nie je spokojná so svojimi.

Chápe, že Holden je smutný zo smrti Allieho, aj ona svojho brata milovala, ale je mŕtvu. Ona to v detskom rozume prijala ako nezmeniteľný fakt, ale Holden sa s tým nevie vysporiadať.

Holden vyčíta dospelým, že stačí, aby im blízky zomrel, a hneď na neho zabudnú. Necitla úprimne, predstierajú city. Prichádzajú na cintoriny ako na pikniky, rozutekajú sa pri prvých kvapkách dažďa.

Sklame sa nielen v svojej rodine (ľahostajnosť, pretváрка, spoločenské konvencie namiesto citov), ale aj u učiteľov. Jedni nepresvedčia svojou odbornou úroveňou, druhí nemajú autoritu a ten, ktorému natoľko veril, že prišiel do jeho bytu miesto domova, ho pohliadzal v spánku po hlave. Mal rád starého profesora Spencerera, ktorý ho učil dejepis, napísal mu listok, aby sa prišiel rozlúčiť, ale ani ten sa neubráni mentorovaniu.

Majú široko rozvetvené príbuzenstvo, Holden je vo veku, ktorý je veľmi kritický k príbuzným (napr. pretváрка dobročinnnej tety, čudácky starý otec).

Svet rovesníkov nie je o nič vábnejší ako svet dospelých. Na ktorejkoľvek škole by bol, nachádzal presne tých istých chlapcov, ktorí celé dni rozprávajú o rugby a sexe. Presvedčivo ukazuje prostredie chlapčenských škôl, kde sa popri siláckych rečiach učia chlapi, ako obsťah vo svete, o ktorý Holden nejaví záujem.

On by si vedel predstaviť svoj život na brehu potoka v zrubovej chalúpke, ale nie sám. Nemá nikoho, kto by ta s ním išiel. Pomúknite to dokonca snobskému, rozmanzanému dievčatu Sally, ktorá bude veľmi prekvapená.

Veľmi sa ho citovo dotkne, že Jane – dievča, s ktorou prežili prázdniny – bola na rande so spoločníkom Stradlatetom. Jane mala oca oplota a často bola smutná. Bývala blízko pri nich a jej pes prechádzal do Holdenovej záhrady. Holdenova matka to nerada videla. Považovala Jane s matkou za povýšenecké. Holden ju bránil.

S Jane zažil nesmelú prvú lásku, takmer sa naozaj pobožkali, ale z toho zišlo. Hrávali celé hodiny dámu, ale Jane si figúrku dámy šetrila, nikdy s ňou nepoitahla.

Citová kríza ho zastihne práve v najhoršom čase – začína dospievať, nie je ešte zrelý nadväzovať sexuálne vzťahy, hoci veľmi smelo prijme ponuku dievčata na noc v hoteli. Radi sa o svojom sexuálnom živote so skúseným Lucem. Nedokázal by čokoľvek si začať s dievčaťom, ktoré by nemiloval.

Skuša, koľko alkoholu zvládze. V niektorých lokáloch mu ešte nenaletú, inde to ide bez problémov.

Holden sa podoceňuje, myslí si o sebe, že je zbabulý, lebo nezriada bitku a súperenie.

Citová kríza sa dostaví tesne pred Vianocami, v čase, keď rodiny zdobia stromček a každý niekam patrí. Je zima a Holden často myslí na kačičky z mestského parku, trápi ho, kam sa uchýlia pred mrazom. Je presne v takej istej situácii ako ony, musia sa o ne postarať druhí.

Holden vie, že nemá silu po prázdninách pokračovať na ďalšej škole, a preto sa obáva prísť domov. Potulovaním a prepínaním síl ochoríe, bude sa liečiť v sanatóriu, kde rozpráva svoj príbeh. Nechce hovoriť, čo bude potom, keď skončí liečenie.

Nechce stratiť ľudskú spoločnosť, záleží mu, aby sa jej maličkým nič nestalo. Symbolicky vyznieva jeho pranie stať pri okrají priepasti a chytať deti, ktoré sa hrajú na žitnom poli a netušia, že na jeho konci je priepasť – on ju už zbadal.

Dej a ukážky

Holden v sanatóriu začína rozprávať o svojom citovom kolapse pred rokom:

... najskôr asi budete chcieť vedieť, kde som sa narodil, aké bolo moje všivavé detstvo, čo robili moji rodičia, kým ma mali, a podobné kraviný v duchu Davida Copper-

fielda, ale aby som vám pravdu povedal, vôbec sa mi o tom nechce hovoriť. Je to po prvé otrava, a po druhé, mojich rodičov by najmennej dvakrát za sebou trafil šlak, keby som prezradil niečo z ich súkromného života.

Poviem vám len o tej kanade, čo som zažil vlni okolo Vianoc, tesne predtým, ako som vydochol a musel prísť sem a dať si pohov.

Škola v Pencey:

Možno ste už o nej počuli. Alebo ste aspoň videli inzeráty.

V Pencey nevyhováňajú ani o chlp lepšie ako v tých školách. A ja som tam namojdšu nepoznal nikoho, kto by bol skveľý alebo bystrý a podobne. Možno dvoch. A to je veľa. A ti už asi takí do Pencey prišli.

Bola sobota, hral sa posledný rugbyový zápas v roku, Holden si obzerá dievčatá:

Len štyroťročiaci si smeli dovoliť dievčatá. Bola to strašná škola, nech sa na to pozrite tak či tak. Rád chodím niekam, kde človek aspoň sem-tam vidí baby...

Selma Thurmerová, dcéra nášho riaditeľa, vyskytovala sa na zápasoch zhusta, ale tá nebola práve byt, za ktorým by sa našinec blížnil. Zato to bolo ohromne fajň dievča. Raz som pri nej sedel v autobuse z Argentownu a troška sme spolu kecdli. Páčila sa mi. Mala veľký nos, nechty obhryzané až do krvi a nosila tie nemožné umelé prsia, čo trčia na všetky strany, ale človeku jej bolo akosi ľúto. Najviac sa mi na nej páčilo, že vám stále neskrkala pod nos, aké je jej tanuško veľké zviera. Asi vedela, že je to špinavec a pajác.

Po prázdninách sa už nevráti a starý profesor Spencer ho pozval, aby sa s ním prišiel rozličiť. Má chripku, leží, Holden musí ísť k nemu do bytu. Chlapec jeho veku je nekompromisný k starobe:

Viem, že to znie hnusne, ale ja to tak hnusne nemyslím. Prosím o starom Spencerovi hodne rozmyšľal, a ak o ňom človek primého rozmyšľa, tak sa čuduje, na koho frasa taký starý chlap ešte žije.

– Čo sa to s tebou deje, chlapčie? – povedal Spencer. Povedal to dosť zosira, a to bol od neho výkon. – Koľko predmetov si mal v tomto pohroku?

– Päť, pán profesor.

– Päť. A z koľkých prepadáš?

– Zo štyroch. – Zamiezdzil som sa trochu na posteli. V živote som na takej tvrdej posteli nesedel.

Spencer ho nechal prepadnúť z dejpisu, prešiel iba z angličtiny.

V internátnej izbe ho navštívi spoločníak Robert Ackley, ktorý býval v susednej izbe. Chodil do štvrtého ročníka, bol v Pencey už celé štyri roky, ale nik ho inak nevolal ako Ackley. Bol to taký srašne vyťahuný chalan s ovisnutými plecami – meral aspoň stodevätidesiat tri centimetrov – a mal nemožné zuby. Celý čas, čo býval veľa mňa, nevidel som ho ani raz čistiť si zuby. Mal ich potiahnuté nejakou plesňou alebo čím, bolo to odporné, a človeku skoro prišlo zle, keď ho tak videl v jedálni s ústami napchatými zemniakovou kašou, hrachom alebo čím.

Nemáňal Stradlatera a nikdy neprišiel do izby, keď bol Stradlater doma.

Nedá sa mu slušne naznačiť, že vyrušuje. Holden mu z kufra musí vybrať už zbalené nožníčky a on si strihá nechty a strisa ich na podlahu. Odchádza, až keď prišiel Stradlater:

Pamätáte sa, čo som vám predtým rozprával, že Ackley bol vždy špinavý ako prasa? A teda to iste platilo aj o Stradlaterovi, lenže ináč. Stradlater bol normálne tiež prasa, ale prasa zakalené. Vyzeral vždy bezvadne, ale mali by ste napríklad vidieť jeho brity. Príserne hrádzané, obľepené holiacim mydlom, chlpmi a kadetáckym svinstvom.

Potrpel si na svoj zovňajšok, lebo bol sám do seba šialene zamilovaný.

Stradlater sa chystá na rande a požiada Holdena, aby mu napísal kompozíciu — opis. Holden sa opýta, s kým ide na rande:

— *Ona tá pozna.*

— *Kto?*

— *No tá pipka, čo s ňou mám rande.*

— *Hej? — povedal som. — Ako sa volá? — Prudko ma to zaujímalo.*

— *Počkaj, nech si spomeniem... Aha. Jean Gallagherová.*

Pána, skoro som odpadol, keď to povedal.

— *Jane Gallagherová, — povedal som. Doktorca som zoskočil z umývadla. Namojdišiu, skoro som odpadol. — Jasné, že ma pozna. Predtým v lete bývala prakticky hneď vedľa nás. Mala takého veľkého psa, dobermana. Tak sme sa vlastne zoznámili. Ten jej pes ti stále chodil do našej... —*

— *Preboha, Holden, začaňš mi, — povedal Stradlater.*

— *Ako to, že ma spomenula? Chodí teraz do B. M? Hovorila, že tam asi bude chodiť. Hovorila aj o Shipley. Myslel som, že chodí do Shipley. Ako to, že ma spomenula? — Bol som užasne rozčilený. Fakti.*

— *Jane Gallagherová. Ježiškrisťe. — Nemohol som ju pusťiť z hlavy. Namojdišiu. — Mal by som ísť za ňou a povedať jej aspoň dhoj.*

— *Tak čo dočerta nejdeš? Len kecaš a kecaš, — povedal Stradlater.*

Stradlater otdide a Holden musí stále myslieť na Jane a na to, ako s ňou hral dámu a ona nikdy nechcela pohnúť s dámu. Ackley ho obťažuje, idú do kina.

Niektoré veci si človek ťažko pamätá. Momentálne myslím na to, ako sa Stradlater vrátil z toho rande s Jane. Nemôžem si totiž presne spomenúť, čo som práve robil, keď som začal kroky toho idola na chodbe. Asi som sa ešte vždy pozeral z okna, ale prísť-hám, že sa na to nepamätám... Strašne som sa zhrýzal. Keď sa vžne pre niečo zhrýzam, tak to nie je stranda. V takých prípadoch je so mnou tak zle, že musím dokonca ísť na záchod. Ale neidem. Pretože sa zhrýzam. Nechcem sa z toho zhrýzania vyraňovať. Keby ste poznal Stradlatera, aj vy by ste sa boli zhrýzali. Zo dva razy som mal s tým svintarom vo športke rande, a tak viem, čo hovorím. Bol bezohľadný. Fakti.

Vošiel a začal nadávať, aká je vonku zima.

Holden si veľmi nevyšima, či je spokojný, alebo nespokojný s napísaným opisom a vyzvedá sa, či ho nechala pozdraviť a kde boli.

— *Nikde. Sedeli sme v aute.*

A zasa ma šnehol pástou do pleca. To boli ale hlbé výpy.

— *Tak už prestaň! — povedal som. — V akom aute?*

— *Eda Bankyho.*

— *Čo ste robili? — povedal som. — Vyspal si sa s ňou v tom Edovom voze? — Hlas sa mi triasol, až to nebolo pekné.*

— *Ale, ale, to sú výrazy. Mám ti vymágať ústa mydlom?*

— *Vyspal?*

— *To je výrobné tajomstvo, kamoško.*

— *Ani nevieš, či sa volá Jane alebo Jean, ty debil!*

— *Holden, vavrím ti, zavri hubu. Doktorista, ja ťa varujem, — povedal. Vžne som ho dožral. — Ak nezavrieš hubu, uvidíš, že ti jednu strelim.*

Stradlater ho udrie a z nosa sa mu valí krv.

V živote som sa bil len asi dvakrát a aj dvakrát som prehral. Nie som nejaký extra bitkar. Som pacifista, aby som pravdu povedal.

Ackley sa tvári, že nič nepočuje, keď Holden vchádza do jeho izby. Nechce spať so Stradlaterom v jednej miestnosti.

Ale odvazu som si to rozmyslel. Odkaz som sa rozhodol, čo spravím. Zmiznem s Pencey, a to na flaku, ešte tej noci. Nebudem čakať do stredy. Už sa mi tam nechce tvrdniť. Bolo mi tam príserne smutno a cítil som sa taký opustený.

Rozhodol som sa, že si vezmem v New Yorku v nejakom hoteli izbu — v takom lacnejšom — a do stredy si dám pohov.

Jedna vec ma pri tom balení trochu ubijala. Musel som si zbaľiť tie úplne nové koricule, čo mi mama poslala len asi pred dvoma dňami. Prave to ma ubijalo.

Skoro vždy, keď mi niekto niečo dá, som z toho nakoniec smutný.

Keď som už bol celkom na odchode, s kufami v rukách a tak, poslal som chvíľu pri schodíšti a naposledy som sa poobzeral po našej chodbe. Tuším som aj plakal. Neviem prečo. Nasadli som si svoju červenu polovnícku čiapku, otočil ju šilom dozadu, ako som to mal rád, a zareval som, čo mi hrdlo stiačilo:

— *Spíte sladko, debilii!*

Peso ide na stanicu a odíal vlakom do New Yorku. Cestuje spolu s pani Morrow, spolžiakovou matkou, predstavi sa jej školníkovým menom. Narozprával jej nepravdy o synovi, len aby ju potešil, lebo bola presvedčená, že jej syn je citlivý chlapec:

Citlivý! To ma úplne položilo. Ten jej Ernest bol asi taký citlivý ako záchodová misa. Vismol som si ju lepšie. Nezverala ma blbá ženská. Vyzerala, že by mala sakrament-sky dobre vedieť, čo za fátka je ten jej dravý synáčik. Ale človek nikdy nevie, ako to s nimi vlastne je — totiž s matkami. Matky sú všetky mierne trfeneé.

V New Yorku chce hneď niekomu zavolať, ale nemá komu. Vezie sa mestom v taxíku:

— *Počujte, — povedal som. — Poznáte tie kačičie na jazierku v Central Parku? Na takom malom jazierku? Neviete náhodou, kde sa podejú, keď celé jazero zamrzne? Neviete? Len tak, čírou náhodou. —*

Vedel som, že pravdepodobnosť takejto náhody je jedna k miliónu.

Obottili sa a pozrel na mňa ako na blázna.

— Co si to za výhy, priateľko? — povedal. — Strieľate si zo mňa?

Ubytuje sa v hoteli, pozoruje oknom, ako sa správajú ostatní hostia. Zavola bratovej priateľke. Veľmi ho láka zavolať svojej sestre Phoebe:

Škoda, že ju nepoznám. V živote ste nevideli také pekné a bystré dievko. Fakt je bystrá. Ako začala chodiť do školy, má v jednom kuse samé jednotky.

Môžete ju dokonca hocikde so sebou zobrať. Keď ju napríklad zoberiete na nejaký nemožný film, ona vie, že je to nemožný film.

Ide si sadnúť do kaviarne na coca-colu, pivo mu nenalejú. Tancuje s jednou z troch osamelých dievčat.

Na ceste domov si opäť spomenul na Jane:

Tá Jane vám bolo podarené dievča. Nedá sa povedať, že by bola vylúčene krásna, ale ja som bol do nej úplne pať.

Moja mama ju nemala rada. Myslela si totiž, že sa Jane a jej matka dvajú na ňu trochu zvrchu, ak sa jej náhodou nepozdravili.

Mama dokonca tvrdila, že Jane vôbec nie je pekná. Ale podľa mňa bola. Mne sa proste páčila, a tým to hasne.

Pamätám sa na jedno popoluhanie. Vtedy sme sa s Jane prvý a posledný raz dostali tak ďaleko, že sme sa skoro začali bozkávať.

Ešte na jednu vec si pri tejto príležitosti spomínam. Raz, bolo to tiež v kine, urobila Jane čosi, čo ma úplne položilo. Práve bol žurnál či čo, keď tu naraz čím vzadu na ľuku nejakej ruky, a bola to jej ruka!

Zvláštna vec, ja vám poviem. Bola predsa ešte hrozne mladá a ženy, čo takto niekoho hladkajú vzadu na ľrku, majú zväčša takých dvadsaťpäť alebo tridsať a robia to obvyčajne svojim manželom alebo deťom.

Slovom, na to som myslel, keď som sedel v tom hmušnom foteli vo vestibule. Jane, panebože! Vždy, keď som si predstavil, ako sedí v tej rozheganej kraksní Eda Bankyho, šiel som sa zmgoríť. Vedel som, že ho tak ľahko nepripustíš k tehu, ale aj tak som sa šiel zmgoríť.

Opäť ide taxíkom po poloprázdnom meste a pýta sa taxikára, kam sa podejú kačičie z parku v zime.

Sedí v kaviarni, počúva hudbu a rozmýšľa o škaredých dievčatkách:

Škaredé dievčatká majú ťažký život, ja vám poviem. Niekedy ich hrozne ľutujem. Nie, kedy sa na ne nemožem ani dvíhať.

Vracia sa opäť do hotela:

Vojdem vám do liftu a lifťár sa ma spýta:

— Nechcete sa trochu pobaviť, mladý? Alebo je už pre vás moc neskoro?

— Ako to? — povedal som. Nevedel som, čo tým myslí.

— Nechcete do postele fesaňdu?

— Ja, — povedal som. Bola to dosť tupá odpoveď, ale človeka to vyvedie z konceptu, keď vám niekto v ničoho nie položí takéto otázku.

Keď som otvoril, vo dverách stála tá prostitúta. V krátkom športovom kabáte, bez klobúka. Má blond vlasy, ale bolo vidieť, že si ich farbi. Ale nebola to žiadna stará škatala.

— Ako sa voláte, — spýtal som sa jej. Mala na sebe len také ružové kombiné či čo. Priserne trápna situácia. Namojdušu.

— Sunny, — odpovedala. — Tak začíname, hej?

— Nemáte chuť sa porozprávať? — spýtal som sa jej. Bola to deistka otázka, ale cítil som sa strašne blbo. — Veľmi sa ponáhľate?

— Do kelu, o čom sa chceš rozprávať?

Holden ju po chvíľke konverzácie pošle preč a zaplatí jej päť dolárov, ako ho informoval lifťár, hoci ona žiada desať.

Holden má po dlhom čase chuť pomodliť sa:

Ja sa nemôžem modliť vždy, keď sa mi chce. Po prvé, som tak trochu ateista. Ježiša mám rád, ale všetky ostatné historyky z Biblie mi vcelku môžu byť ukradené.

Lifťár so Sunny sa vráti, vezme mu ďalších päť dolárov a nakoniec Holdena zbijie. Ráno zavolať Sally, dohodli sa, že sa stretnú. Zbali si kufré a opäť zavolať taxík.

Nemal ani predstavu, kam pôjde.

Za mizerné dva týždne som utratil celý majetok. Fakt. Ja som v podstate marmotratník. Čo nemienem, to stratím. Zväčša si dokonca zabudnem zobrať, čo mi vydajú v reštauráciách, nočných podnikoch a tak. Mojich rodičov ide z toho čert zobrať.

Raňajkuje v bufete, kam prišli aj dve mnišky vybavené lacnými kuframi, Holden im pomáha.

Boli to také kufré, čo vyzierajú hrozne lacno, viete, nijaká pravá koža a tak. Viem, že sa z toho nestriela, ale ja neznášam, keď má niekto lacné kufré. Znie to priserne, ale poviem vám, ak viďm u niekoho lacné kufré, tak som dokonca schopný toho človeka na prvý pohľad znenávidieť.

Keď som bol v Elkon Hills, býval som nejaký čas s jedným chatanom, Dickom Slanogom, a ten mal tiež také hrozne lacné kufré. Mal ich vždy pod posteľou a nie na polici, aby ich nikto nevidel vedľa mojich.

Aby chudák Slagle nemal kvôli mojim kufrom komplexy menšecnosti, zobral som ich z police a strčil pod posteľ. A predstavte si, čo ten chľaban nespavil. Na druhý deň vytiahol moje kufré spod postele a vložil ich opäť na policu.

On totiž chce, aby si chalani mysleli, že moje kufre sú jeho kufre. Fakt. Jemu to normálne hiezlo na mozog. V jednom kuse ma napríklad kvôli tým kufrom otriekaval ironickými poznámkami. Hovoril, že sú príliš nové a buržoáské. To bol jeho obľúbený výraz.

Ide totiž o to, že je fakti ťažké bývať s niekým v jednej izbe, ak máš oveľa lepšie kufre než on.

To to bol mimochodom tiež jeden z dôvodov, prečo som býval s takým blbecom a hovádom, ako bol Stradlater. On mal aspoň práve také kvalitné kufre ako ja.

Rozpráva sa so sestričkami o škole, o knihách, prijemne sa mu s nimi diskutovalo:

Ale tuším by sa mi bolo hovorilo ešte príjemnejšie, keby som nebol po celý čas tipol, že sa odvrzu spýtajú, či som katolík. Katolíci sa vždy snažia zistiť, či je niekto katolík. Mne sa to stáva dosť často. Viem, že je to súčasť preto, lebo mám irské prízvisko, a ľudia irského pôvodu sú obvyčajne katolíci. Lenže katolíci sa vždy snažia zistiť, či sie katolík, i keď nevedia vaše prízvisko.

Nehovorím, že to katolíkom zazlievam. Nezazlievam. Keby som bol katolík, asi by som bol taký istý.

Rozmysľa o mniškách, ktoré nezištne po práci v škole vyberajú milodary do ošíchaného košíka, porovnáva ich dobročinnosť s konaním svojej tety:

Moja teta je ohromne dobročinná stvora, pracuje pre Červený kríž a tak, ale choď veľmi dobre oblečená a keď ide za nejakým dobročinným poslaním, tak sa vždy hoď do parád, namaluje si ista a podobné somariny. Nevie si predstaviť, že by bola schopná urobiť nejaký bohunilý skutok, keby si musela obliecť čierne šaty a vyjsť na ulicu nenamaldovaná. Alebo matka Sally Hayesovej. Ježiškríste! Tá by šla vyberať prachy s košíkom jedine v tom prípade, keby jej za to každý darca bozkával zadok.

Zmyslel si, že kúpi sestričke Phoebe platňu. Pozoruje ľudí na prechádzke, hlavne jednu rodinku s malým synom, ktorý vyspevuje:

Keď raz človek niekde v žite chyť človeka.

Hneď som dostal lepšiu náladu. Nebol som už taký ubitý.

V novinách hľadá predstavenie, na ktoré by kúpil lístky pre seba a Sally. Nemal rád divadlo:

Hry sú síce vždy lepšie ako filmy, ale nejaké špeciálne nadšenie vo mne nevyvolávajú. V prvom rade mi hrozne lezi na nervy herci. Nikdy sa nepohybujú na javisku ako ľudia. Iba si to namýšľajú.

Prechádza sa po meste, spýta sa dievčatka, či nepozná jeho sestru, príde k zemepisnému múzeu, ale nevojde doň. Čaká na Sally, obzerá si množstvo dievčat, ktoré sú už doma na prázdninách:

Boh tam dievčatá, ktoré mali strážene nohy a dievčatá, ktoré nemali strážene nohy, dievčatá, ktoré mali bezva nohy, dievčatá, ktoré mali nemožné nohy, dievčatá, ktoré vyzerali ako fajň babky, a dievčatá, z ktorých by sa asi vyklúbi pekne fialky, keby sie ich

tak bližšie poznali. Bol na ne senzácny záber, ak viete, ako to myslím. Ale dost ma to ubíjalo, lebo som musel v jednom kuse myslieť na to, čo sa s nimi všetkými stane. Totiž až vyjdú zo školy a z univerzity. Dalo sa očakávať, že sa zväčša povydávajú za nejakých tipcov. Za chlapkov, ktorí v jednom kuse rozprávajú o tom, koľko benzínu žerie to ich sprsté auto.

Za chlapkov, ktorí sú škrobi. Za chlapkov, ktorí nikdy nečítajú knihy. Za chlapkov, ktorí sú strašne mŕdni...

Konečne prišla Sally:

Vyzerala senzácne. Normálne senzácne. Bola v takom čiernom kabáte a čiernej barretke. Klobúk skoro nikdy nenosila, ale v tej baretke vyzerala skvele. Je to švandové, ale v momente, ako som ju zazrel, mal som sto chuť sa s ňou oženiť. Ja som blázon. Dokonca som ju ani nemal veľmi rád, a predsa som mal z niečoho nič počiť, že ju milujem a chcem sa s ňou oženiť.

— Halden! — povedala. — To je skvele, že ta vidím! Nevidela som ta sto rokov!

Keď sa človek s ňou niekde stretol, vždy hovorila strašne nahlas, až to bolo trapne. Nejakto jej to prešlo, lebo bola šialene pekná, ale mňa to vždy prišerne šokovalo.

Cestou do divadla sme sa v taxíku trochu marcovali. Sprvu nechcela, lebo mala namalované pery a tak, ale ja som ju zväčšal ako besny, takže jej nie iné nezostávalo.

Po divadle navrhla Sally, aby sa išli korčuľovať, túžila si požičať krátky krasokorčuľarsky úbor.

Nejde im to veľmi, sú na posmech, v bufete sa rozprávajú:

— Mala si už niekedy všetkého plné zuby? — povedal som. — Mala si už niekedy strach, že to s tebou pôjde stále viac z kopca, ak niečo nepodnikneš? Napríklad máš rada školu a tak?

— Je to prišerná otrava.

— Ja viem, že je to prišerná otrava, ale nenávidíš ju? To by som chcel vedieť. Či ju nenávidíš.

— No, niežby som ju práve nenávidela. Človek predsa musí...

— No vidíš, a ja ju nenávidím! — povedal som. — A nielen školu. Všetko. Nenávidím život v New Yorku. Nenávidím taxíky, nenávidím autobusy na Madison Avenue aj so šoférmi, čo večne na teba revú, že sa vystupuje vzhadu, nenávidím, keď ma niekto predstavi nejakému spádcovi, čo hovorí o Lumtocochoch, že hraju ako bohovia, nenávidím lifty, v ktorých sa musím vozit', ak chcem ísť normálne von, nenávidím predavčov u Brookska, čo ti donekonečna skúsajú nohavice, nenávidím ľudí, čo vždy...

— Některé, prosím ťa, — povedala Sally. — Čo bolo prínajmenšom smiešne, lebo som vôbec nekríča!

— Napríklad autá, — povedal som takým hroznie tichým hlasom. — Ľudia sú zväčša úplne zblbnutí do svojich áu. Sú celí nešťastní, keď majú na nich malické škrabnutie, vychádza donekonečna rozprávať o tom, koľko benzínu im žerú, a keď si kúpia úplne nové auto, už rozmysľajú, ako by ho vymenili za ešte novšie. Ja nemám rád ani staré

autá. Vôbec ma nezaujímajú. Radšej by som mal koňa. Taký kôň aspoň má v sebe čosi ľudské, prepánajúta! Koňa môžeš aspoň...

— Vôbec neviem, o čom vlastne hovoríš, — povedala Sally.

— Mala by si raz chodiť do chlapičenskej školy. Skús to niekedy, — povedal som. — Si tam smutná, a nerobíš tam nič iné, len študuješ, aby si sa naučila vyznať v tlačnici a mohla si jedného dňa kúpiť nejakého poondiatého cadillaca, a musíš sa v jednom kuse tváriť, že ti hrozne záleží na tom, aby rugbyový mančaf neprehral, a nerobíš nič iné, len od rána do večera debataješ o babách, alkohole a sexe, a každý tam pari do nejakej blbej, všivavej malej bandy, čo drží spolu.

Vystraši Sally návrhom, aby spolu ušli z New Yorku niekam, kde by žili pri potoku v zrubovom dome.

Po neslávnom konci rande na kizisku myslí na Jane, rád by jej zavolať. Spomína, ako sa zaslávala ich spoločného známeho Ala Pikea:

Jane povedala, že nie je nefikčný penák. Povedala, že trpi komplexom menejcnosti. Tvárila sa pritom, akoby ho ľuovala či čo, a nezdalo sa mi, že to len predstiera. Myslela to vážne. Dievčatá sú švandovné. Keď hovoria o nejakom chalanovi, ktorý je vyzložené hovädlo — hrozná filčka alebo hrozny namsylenec — a keď ho spomeniete pred babkou, tak vám o ňom povie, že trpi komplexom menejcnosti.

Nakoniec sa predsa len odváži zavolať Jane, ale nikto to nezdvihol. Bol v kine, sedel pri panej s malou deťkou, matka nad sentimentálnym filmom slzla:

Bolo s ňou také malé diecko, ktoré sa príserne otravovalo a potrebovalo ísť na záchod, ale ona ho ta nechcela zaviesť. V jednom kuse mu hovorila, aby ticho sedelo a slušne sa správalo. Tá mala asi také mäkké srdce ako hyena. Si ľuďa, čo si na nejakom sprostom sentimentálnom filme idú vyplakať oči a pritom sú to v deväťdesiat pri-padoch zo sia obvyčajné filčky a hovädá. Bez strany.

Má sa stretnúť v bare s Carlom Luceom, rozmyšľa o vojne:

Ja by som to tuším normálne nevydržal, keby som mal ísť na vojnu.

Môj brat D. B. bol v armáde štyri roky. Bol aj vo vojne, vylodil sa v Deň invázie a tak, ale ja si vážne myslím, že armáda nenávidel viac než vojnu.

Nevie pochopiť, ako sa bratovi mohla páčiť taká „limonáda“, ako je kniha Zbohom zhraniam (E. Hemingway).

Povedal, že v našej armáde je prakticky práve toľko lumpov ako medzi nacistami.

Slovom, som vlastne rád, že vynášiš atómovú bombu. Ak bude ešte niekedy vojna, tak si na ňu sadnem, celkom navrch. Prihlásim sa dobrovoľne, namojuša!

Stretnie sa s Luceom, rozprávajú sa o sexe, pretože Luce bol vyhlásený odborníkom. Ostal v bare a opil sa na mól. Zavolať v takom stave Sally domov. Vyšiel z baru, po ceste do parku mu padla platiňa pre Phoebe a rozbila sa.

Nakoniec som to jazierko predsa len našiel. Niekde bolo zamrznuté a niekde nie. Ale katicce som nevidel.

Je mu zima, zmyslí si na to, že by možno zomrel, keby tu zostal. Spomína si na pohreb svojho brata Allieho:

Predstavil som si, ako mi prídu na pohreb milióny kreténov. Môj starý otec z Detroitu, ktorý v jednom kuse vyvoláva čísla ulice, keď s ním ide v jeho ťlbom autobus, ďalej moje tety, mám asi päťdesiat tier, a všetci moji všiví bratrami. Krásna spoločnosť! Títo všetci prišli, keď zomrel Allie, celá tá odporná deblhá banda.

Strašne mi bolo ľúto mamy aj oca, a najviac mamy, lebo tá sa ešte vždy nespamätala zo smrti môjho brata Allieho.

Potom som si predstavil, ako ma celá tá banda pichne na nejaký hrb cimetorin a ako tam budem ležať pod nejakým náhrobkom, na ktorom bude vyryté moje meno a tak. Obklopený samými umrlcami. Pana, keď je človek mŕtvý, tak je na večné veľký zadčótovany! Až raz naozaj zomriem, pevne dúfam, že sa najde nejaký rozumný človek, čo ma jednoducho hodí do rieky alebo kde.

Kto stojí o kvety, keď je mŕtvý? Nikto.

Keď je pekné, moji rodičia často chodia na cimetorin a dávajú Alliemu na hrob kviečky. Párkrát som s nimi šiel, ale som prestal.

Pršalo na jeho mizerný náhrobok, pršalo na trávu na jeho bruchu. Pršalo na všetko dokola. Všetci náštevníci, čo boli na cimetorine, začali uiekať ako blazni ku svojim autám. Mňa skoro čerti vzali. Všetci tí náštevníci sa mohli schovať vo svojich autách, pustiť si rádio a potom ísť do nejakého kúlného podniku na večeru, všetci okrem Allieho. To som nemohol znieť. Ja viem, že tam na cimetorine je len jeho telo a že jeho dša je v nebi a podobné somariny, ale aj tak som to nemohol znieť. Proste som chcel, aby tam nebol. Vy ste ho nepoznali. Keby ste ho poznali, tak by ste pochopili, o čo mi ide.

Spomenul si na Phoebe, že by bola smutná, keby v daždi dostal zápal pľúc a zomrel. Rozhodol sa, že vkleže domov a navštívi svoju sestričku. Nespala vo svojej izbe, ale u D. B. Nezáčula ho, bola na jedno uško hluchá.

Ležala tam s ťlom na kraji podušky a spala. Keď spia napríklad dospelí a majú pritom otvorené ústa, tak vyzerajú odporne, ale deti nie. Deti vyzerajú fajn. Tie môžu mať hoci aj celú podušku zaslinení, a predsa vyzerajú fajn.

— Holden, — povedala v momente. Objala ma okolo krku a tak. Je veľmi nežná. Fakt, na také diecko je dosť nežná.

— Ty, ale mama vravela, že prídješ až v stredu, — povedala. — Vravela, že v stredu.

— Pustili nás skôr. Trichšie. Všetkých pobudíš.

— Koľko je hodín? Vraj prídu domov veľmi neskoro, povedala mama. Šli na návštevu do Norwalku v Connecticute, — povedala Phoebe.

Holden jej povedal o planni:

— Ty, kúpil som ti platinu, — povedal som jej. — Ale cestou sa mi rozbila. — Vytrhol som tie kasky z wrecka na pláštii a ukatal jej ich. — Bol som naharý, — povedal som.

— Daj mi tie kasky, — povedala. — Ja to zbieram. — Vráta mi ich z ruk a vložila do šuplíka na nočnom stolíku. Úplne ma tým zabila.

— Ako to, že si prišiel už dnes? — spýjala sa ešte raz. — Nevyzralli ta náhodou zo školy alebo čo?

— Predsa som ti povedal. Pustili nás skôr. Pustili celú...

— Vyzralli tai Vyzralli! — povedala Phoebe. Potom ma udrrela päťou po stehne. Tá má silu, keď ju niečo našve. — Vyzralli! Ach, Holden! — Zakryla si rukou ústa a tak. Ja hneď všetko rozčítli, namojdašu.

Phoebe sa prikryla vankúšom a dlho ho nebrala na vedomie. Vedela tak veľmi dlho tucovať.

Rozprával jej o škole, vysvetľoval, prečo sa to stalo:

— Ty nemáš rád vôbec nič.

To, čo povedala, ma normálne dorazilo.

— Ale áno! Mám! Jasné, že mám. To mi nehovor. Prečo mi to hovoríš?

— Lebo nemáš. Nemáš rád žiadnu školu. Nemáš rád milión vecí. Nemáš!

Phoebe ho vyzve, aby povedal aspoň jednu vec, ktorú má rád, ale on sa práve v tej chvíli nevie sústreďiť:

— Tak si spomeň!

— Mám rád Alieho, — povedal som. — A rád robím to, čo teraz. Rád tu takto sedím a rozprávam sa a o všetčom rozmýšľam...

— Alie je mŕtvý... Toto hovoríš vždy. Keď je niekto mŕtvý a tak, keď je v nebi, tak to už nie je...

— Ja viem, že je mŕtvý. Myslíš, že to neviem? Ale ja ho predsa môžem mať ďalej rád, nemôžem? Predanajdano, predsa nemôžeš niekoho z ničoho nič prestať mať rada len preto, že je mŕtvý! Zvlášť ak bol isteckrát lepší než ľudia, čo sú žvi.

Rozprávajú sa o tom, čím by chcel byť:

— Byť advokátom je fajn, ale mňa to neľáká, — povedal som. Vieš, fajn je to vždy, keď zachraňuješ životy nevinným ľuďom a podobne, lenže keď si advokát, tak tie veci nerobíš. Robíš len to, že zarábaš také prachy, hráš golf a bridž, kapuješ autá, piješ marini a sedáš parádu. A potom. A keď zachraňuješ ľuďom životy, ako môžeš vedieť, či preto, že fakticky chceš zachraňovať ľuďom život, alebo preto, že fakticky chceš byť len senzacijným advokátom, ktorého hneď po tom jeho bľbom pojednávaní obklopija davy novinárov a každý mu gratuluje a poľapkáva ho po plecici?

— Vieš, boha, čím by som chcel byť? Keby som si tak mohol vybrať?

— Čím? A prestaň hrať!

— Poznáš tú pesničku Keď raz človek niekde v žite chyví človeka? Tak ja by som chcel...

— To má byť Keď raz človek niekde v žite s t r e t n e človeka! — povedala Phoebe. To je básen. Od Roberta Burnsá.

— Slovom, ja si v jednom kuse predstavujem, ako sa dávny malých deciek hrvi na takom veľikánskom žitnom poli. Tisíce malých deciek, a široko-ďaleko niet ani jedného dospelého, myslím teda okrem mňa. A ja ti stojím na krají nejakej strastielnej priepasti.

A vieš, čo musím robiť? Musím chyviť každého, kto sa priblíži k tej priepasti. Rozumieš, ak uieká a nedíva sa, kde beží, ja musím odniekiaľ vyliezť a chytiť ho. A toto by som robil od rána do večera.

Sestrička mu dala všetky svoje peniaze — osem dolárov a osemdesiatpäť centov. Rozplakal sa. Holden sňhol zavolať svojmu najobľúbenejšiemu profesorovi a priateľovi staršieho brata D. B. a prišii rodičia. Podozrievali Phoebe, že fajčila cigarety.

Antoliniowci mali taký ohromne elegantný byt na Sutton Place, s dvoma schodíkmi, ktorými sa šlo do obývačky, s domácnim barom a tak.

— Mám pocit, že sa rútiš do nejakej srašnej, srašnej priepasti. Len namojdašu neviem, do akej... Počíváš ma?

— Áno.

— Mohlo by to byť také, že budeš tridsaťročný vysedávať po baroch a nenávidieť každého, kto vojde dnu a bude vyzerať na to, že keďysi možno hrával na univerzite rugby. Alebo ziskáš len toľko vzdelania, že budeš nenávidieť ľudí, čo hovoria: Není sú adma. Alebo skončíš v nejakej kancelarii a budeš hádzať do najbližšej stenotypistky spinačlá na papier. Nevieš. Ale rozumieš, o čo mi ide?

— Áno. Samozrejme, — povedal som. A naozaj som mu rozumel. — Ale čo sa týka tej nenávisťi, v tom sa mylíte. Totiž, že budem nenávidieť každého, čo hrá rugby, a tak. To nie je pravda. Ja málokoho nenávidím.

— Ak ti niečo napíšem, prečítáš si to pozorne? A odložíš si to?

— Áno. Samozrejme, — povedal som. A to som aj urobil. Podnes mám ten papier, čo mi vtedy dal.

— Zvlášťne je, že to nenapísal nejaky básnik z povolania. Napísal to psychanalytik, ktorý sa volá Wilhem Stekel.

Známkou nezrelého človeka je, že chce za niečo vrátené zomrieť, kým známkou zreleho človeka je, že chce pre niečo pokorne žiť.

Holden je čoraz unavenejší a profesor sa s nim rozpráva o potrebe tížiť po vzdelaní, o dievčatách. Nakoniec zaspal:

Potom sa niečo stalo. Nechce sa mi dokonca o tom ani rozprávať.

Z ničoho nič som sa zobudil. Nevieš, koľko bolo hodín, len som sa zobudil. Čiul som niečo na hlave, nejaku ruku. Päna, ale som sa naľakal. A čo to bolo? Antoliniho ruka. Predstavte si, sedel na dlážke na gauči, potme, a normálne ma hladkal po hlave, akoby sa so mnou maznal alebo čo.

— Päna, čo to robíte? — povedal som.

— Nič! Prosím tu sedím a obdivujem...

— Čo to robíte? — povedal som ešte raz. Nevedel som, čo dočerta mu mám povedať, pekelne som bol z toho šokovaný.

Šiel som k dverdm, a on za mnou. Keď som zazvonil na lífi, ostal síd vo dverách. Nič viac nepovedal, len stále opakoval to svoje: čudný, veľmi čudný chlapiec. Čudný, do kyblal!

Nevered som, o čom dokrista mám hovoriť, kým som tak čakal, ale on tam ešte vždy stál a tak som povedal:

— Začnem čítať nejaké dobré knihy. Fakt. — Niečo som totiž musel povedať. Bolo to desne trápne.

Prespi na stanici, nevie, čo si má počať. Všetci sa pripravujú na sviatky, rozpráva sa s mŕtvym bratom:

— Allie, nenechaj ma zmiznúť! Allie, nenechaj ma zmiznúť! Prosim Ťa, Allie.

Rozhodol som sa, že odtidem preč. Rozhodol som sa, že sa už nikdy nevrátim do žiadnej školy.

Zanesie do školy listok pre Phoebe, aby sa stretli, chce jej vrátiť peniaze, ktoré mala nachystané na Vianoce.

Na schodišti vidí neslušné nápisy, najradšej by ich všetky zotrel. Zotrel jeden, ale videl ďalšie vyvrúť nožom. Ubíjalo ho to.

Nikde na svete nenájdete pekné a tiché miesto, lebo také miesto neexistuje. Myslite si, že existuje, ale hneď, ako tam prídete, niekto sa vkradne dnu a kým sa nebudete diviť, napíše vám rovno pod nosom: Po...

Ja si dokonca myslím, že keď raz zomriem a pichnú ma na cintorín, kde budem mať nahrobok s názvom Holden Caulfield, a potom v ktorom roku som sa narodil a v ktorom zomrel, že hneď pod tým bude: Po...

Holden sa cíti veľmi zle, ledva môže prísť na stretnutie s Phoebe, ktorá ho celkom odzbrojí:

Jedna vec mi mešia do hlavy: mala so sebou taký veľikánsky kučer.

Položila kučer na zem.

— Moje šaty, — povedala. — Idem s tebou. Môžem? Áno?

Bola smutná, že ju nechce zobrať so sebou a odmietla sa vrátiť do školy. Išli sme-rom k ZOO a Phoebe išla po druhej strane cesty, lebo bola urazená. Aj keď bola zima, kolotoče fungovali, čo prebralo z mlčanlivosti aj Phoebe, ide sa spolu so šiestimi dečkami previezť. Stúbil jej, že sa s ňou vráti domov.

Toto je všetko, čo som vám chcel povedať. Mohol by som vám ešte rozprávať, čo som robil, keď som prišiel domov, ako som ochorel atakdialaj, a do ktorej školy mám chodiť na jeseň, až odtiaľto odtidem, ale nechce sa mi. Fakt. Nie. Tieto veci ma teraz nijako nezaujímajú.

Viem len to, že každý, o kom som rozprával, mi akosi chýba. Dokonca aj Stradlater a Ackley napríklad.

Forma

Autor patrí k tým americkým spisovateľom, ktorí do svetovej literatúry preniesli hovorovú reč mládeže (fazeologizmy — na flaku umrieť, móдне slová — pekelne, senzáčne, fakt) a slang (psina, klzka, flákaci, zizaf, trepať sa) do lite-

rárnej reči. Napriek tomu, že slang rýchlo starne, jazyk diela oslovuje aj dnešných mladých ľudí.

(Najväčšia psina ale bola, že sme sa na celom tom blbom klzku korčuľovali najhoršie. Vážne, najhoršie. A boli tam drevá, že by ste nad nimi zaplakali. Sally sa v jednom kuse krivila členky, až ich mala prakticky na lade. Nielsenže to vyzeralo pekálne hupo, ale muselo ju to aj pekálne boľieť. Mňa to teda bolelo. Div som z toho na flaku neumrel. Musel byť na nás senzáčný záber. A čo bolo na celej veci najhoršie, očumovalo nás tam aspoň dvesto flákáčov, ktorí nemali nič lepšieho na programe, len postávať okolo klzka a zizaf na každého, čo sa trepal na lade.)

Jednou z predností diela je bohaté uplatnenie vtipných dialógov. Holdenovo rozprávanie nie je jednohľadným epickým prídom, ale reprodukuje aj dialógy a zároveň komentuje názor alebo reakciu postavy:

— Ocko Ťa zabije.

Páma, keď si tá niččo vezme do hlavy, tak to stojí za to!

— Nie, nezabije. V najhoršom prípade urobí zasa strašný bengál a pošle ma do tej sprostej vojenskej školy. Nič horšie nespraví. A čo je hlavné, ja pri tom vlastne vôbec nebudem. Budem preč. Budem... no, asi v Colorade na tom ranči.

— Nedaj sa vysmiať. Veď nevieš ani jazdiť na koni.

— Že neviem? Teda náhodou viem. Bezpečne. Tam Ťa naučia jazdiť na koni raz dva, — povedal som.

— Nebadri si to. — Babrala si ten flákster na lakti. — Kto Ťa tak ostrihal? — spýtal som sa jej. Práve som si všimol, ako nemožno je ostrihaná. Prliš nahrátko.

— Do toho Ťa nič, — povedala. Niekedy vie byť veľmi protivná. Fakt. Normálne protivná. — Zrejme si zas prepadol zo všetkých predmetov, — povedala veľmi protivne. Bola to vlastne svojím spôsobom sranda. Občas hovorí ako nejaký učiteľ, a je to ešte len dieťa.

— Nie, — povedal som. — Z angličtiny som prešiel.

Použitá literatúra: Salinger, J. D.: Kto chýa v žite. Bratislava: Smena, 1964.